

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Sextvm. Leodiensem Ciuitatem esse Episcopi & ei Subiectam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

CAPVT SEXTVM.

Leodiensem Ciuitatem esse Episcopi & ei subiectam.

E piscopi est Ciuitas Leodiensis, non quia Episcopus est (alioquin quotquot sunt in Urbibus instituti Episcopi, Urbium essent Domini) sed quia spirituali inaugurationi sæcularia auspicia coniunguntur, quorum fit compos sub Cæsareis auspicijs Aquilis. Si autem Laris possessorem interrogas, unde illū sibi arrogauerit, mutiorem pisce faciet, inquiringo, quod atui & maiores reliquerunt, aut author genusque familiæ aream comparauerit, & palatium inædificauerit. Sat fuerat digito demonstrasse D. Hubertum Ciuitatis fuisse Conditorum, à quo tot sæculis continuata serie Urbem, ut iure suam, Episcopi possederunt. Est plusquam gentilitia anchora filiorum & posterorum Seleuci Regis, quam à matris utero in femore ferebant. Quippe cum ita sit D. Hubertum esse Primum & verum huius Urbis Conditorum, tam est verum Urbem fuisse suam, quam domum esse tuam, quam tu ipse in fundo tuo ædificaueris. Ædificia iuris gentium sunt, & tibi liberum est in tuo fundo ædificare. Et quod inædificatur loco cedit: & si locus communis est, quod inædificatur, commune efficitur. In tantū ut si in mari quod in nullius bonis est, & sit occupantis, vel in Insula in mari nata, quæ parisi est conditionis, struem feceris, rem tuam feceris. Et hinc Venetiæ in mari Adriatico extructæ, natam, non qua-

sitam

fitam Libertatem prætendunt, quia in mari, non in cuiusquam solo sunt ædificatæ.

*Nec Solem proprium natura, nec aëra fecit,
Nec tenues undas; ad publica munera venit.*

Optimus acquirendi dominij modus est, rem ipsam fecisse. Sic statuarius statuam, sic picturam pictor suam facit: & quantum artes ambæ à Politico Artifice distant, Ciuitatis Dominium, statuis & imaginibus præponderat. Fatemur modo, inquiet nonnullus, D. Hubertum esse Urbis parentem, quia Vrbi tecta, muros, Ciues & Leges dedit, fundum in quo Vrbs structa est, illius fuisse nemo edocet. Itane quisquis ille est, ignorat, omnes scire debere, quod suum non est, hoc modis omnibus ad alios pertinere? Vas non exquirat è figulo suâ, an alienâ terrâ efformetur. Nec Carthago aliàs ingrâtissima vicio duxit Didoni, quod locum, Taurino quantum poterat circumdare tergo, coemptum, corij sectione extendisset. Explebo tamen curiositatem. Locus ubi Legia, tunc Villa, nunc Vrbs est, ad Pipinum Herstallum potentem Principem, qui in Iupilia & Herstallo vt plurimum commorabatur, pertinebat: & vt erat pietati Religionique addictus, Adulterio nihilominus per Alpaidem pollutus, promptissimo lubentissimoque animo cogitanti Huberto translationem sedis Episcopalis, corporisque vnâ Sancti Lamberti in hunc locum, eundem ipsi posterisque donauit. Ita iuxta Sigeberti Chonicum, hic Pipinus posteaquam Sanctum Lambertum ab exilio reuocatum in pristinam sedem redintegrarat, non multò post superato Frisonum Duce

aut Rege Radbodo, ei genti Sanctum Willibrordum Euangelij præconem destinavit, in cuius gratiam, locum vbi est Ultraiectum in futuram Episcopalem etiam sedem anno 697. vivente adhuc D. Lamberto est largitus. Lubentissima, inquam, sua sponte. Non ex doni modicitate, cum siluestris montosa & inculta esset facies; ijs enim donatoris largitio non erat circumscripta cancellis: verum vltra insitam Ecclesiæ venerationem, qui sciret impudicitia suâ dedisse sacrilego homicidio occasionem, vt ibidem scelus suum expiaret, vbi alieno scelere & penè suo Sanctus Martyr occubuerat. Promptiorem Pipinum in conferendo quam Hubertum in acceptando arbitror, ni facer cruore Lambertino locus alexisset. Pipinum Hubertus propinqua cognatione attingebat: & in S. Lamberti Cathedram diuinitus suffectus, sui muneris existimauit, abstinere salutatione & colloquio, & Ecclesiæ interminari interdictionem, donec dimissa pellice, Plectrudem coniugem reciperet. Altiore zelo, & animo, quam Romanus ille Popilius per omnes Historicos collaudatus, qui ad Antiochum Asiæ Regem Legatus, quocum ei ius amicitia & hospitij intercedebat, porrigere dexteram ante renuit, quam in Senatus & populi Romani potestate futurum se affirmasset. Nec frustra. Pipinus Plectrudem legitimam coniugem postliminio recepit, dimissa Alpaide, Belisensi Ecclesiæ primùm, ac postea Orpensi inclusa. Non me latet, inueniri qui opinentur Legiam esse Caroli Martelli Pipini filij munus, in materni pudoris expiationem. Cui non inuitus eam gloriam concesserim, & incomparandi Principis gloria & virtus facillimè inducerent,

cerent, ad credendum, nisi subuerer Principatum Martelli fuisse Vrbe & Cathedra Leodiensi aliquantò posteriorem. Defuncto enim Pipino anno 714. postpositis legitimis nepotibus Carolo ex Alpaide filio hærede instituto, Plectrudis nouerca Carolum duriusculè, imò & in carcere in Vrbe Coloniensi per annum (vt Sigeberti Chronicū habet) detinuit, qui è custodia non sine diuini numinis ope elapsus anno primum 715. in paternum Principatum successit. Quis autem ille Principatus? Pipinum Herstallum fuisse Brabantia Ducem ex probis & nostris Historicis comperio, & simul Namurci Comitem. Et eo nomine fuit secundus Brabantia Dux, nepos Pipini primi Ducis ex Begga filia, qui per lineam rectam à Meroueo, Marcomero, & Clodione descendit, vt genealogiam apud Trithemium videre licebit. Et hoc incidenter addam, in originis Germanicæ signum, quod Pipinus è Germano sermone dictus sit, quasi proprij commodi studiosus, sicut Catiuulcus Ambiorigis collega à misero & calamitoso Populo, & Ambiorix, velut multis imperans Opificibus, vt enucleatè Pontus Heuterus singulari ea de re tractatu; vbi filiarum Caroli Magni huius Pipini nepotis nomina probat fuisse Germanica, & vernaculam Caroli Magni linguam Germanicam. Igitur à Pipino, vel Martello fundus iaciendis Ciuitatis fundamentis donatus, neque ea donatio per se sufficiens. Quamuis enim cunctis volentibus permittatur murali ambitu fundos proprios & domicilij sui loca circumuallare, Vrbes tamen & Oppida erigere in Imperio aut Regno absque Cæsaris aut Regis auctoritate nemini conceditur. Cum penès solum Im-

peratorem potestas resideat spiritum & vitam dandi Oppidis & Ciuitatibus, & absque eius assensu condita, nec Ciuitates sint, nec Ciuitatum iuribus fruantur.

Maximilianus Primus Imperator exemplum dedit: cum Albertus Comes Mansfeldiensis Vico propè Illebiam vitam & spiritum, vt vocant, Urbis tribuere tentaret, inhibitorio & pœnali præcepto impediuit. Axioma Iuris est, ex pluribus causis eandem rem possidere nos posse, sed ex pluribus causis idem non posse esse nostrum. Hinc cum ex fundi donatione, erectione Urbis, cum supremæ auctoritatis interuentu, Conditor Urbis, Dominium à primæuo sit adeptus, ex alia causa non potuit iterùm Dominium assequi; sed aliundè potest Dominium cumulatiuè probari. Non pigebit aliquot probationis modos commemorare, vt quibusdam sponte sua cæcis, Solem cernere renuentibus, radios saltem intorqueam. Nam omnes velle ingerere, immensi & inexhausti fuerit operis.

Episcopus Leodiensis in sui inauguratione cogitur exigere & recipere inuestituram ab Imperatore, & absque ea nullum temporalis Iurisdictionis obtinet exercitium. Quotquot in hunc diem fuere Leodienses Episcopi in possessionem Temporalium legitimè immissi, Regaliùm imprimis & Iurium Ciuitatis patriæque Leodiensis inuestituram ab Imperatoribus acceperunt, sciente, patiente, & probante Ciuitate. Regaliùm & Feudaliùm rerum Dominium probari inuestituris antiquis & palàm factis, etiam in præiudicium tertij, in confesso est.

Sigismundi Cæsaris constitutio data anno 1417. (de qua,

LIBER PRIMVS.

82

qua, nec immeritò, cordati cordatè gloriari possunt ob
insigne encomium) in hanc ipsam rem confert: cum
pro fundamento annullationis compromissi in Arbitros
collati rationem adæquatam allegat, quod de Regalibus
& Iuribus Imperij non liceat absque authoritate Cæsa-
rea in quenquam compromittere. Scilicet Arbitria &
Compromissa sunt redacta ad instar sententiarum &
iudiciorum: ac proindè vt nemo præter Imperialem
potestatem, potest de Imperialibus Iuribus cognoscere,
nec partes coram alio quam Cæsareo iudice desuper li-
tigare, ita de Arbitrijs & Compromissis arbitrandum.

Apertiùs & neruosiùs ex ipsis Pactis & Concorda-
tis, quibus Leodiensium seditio causam vt plurimum
præbuit, hoc ipsum resultat. Illic namque, modo Epi-
copus, vocatur sine adiecto *Monsieur, Dominus*, modo
Le Sire, apellatione Regibus quasi propria, eminentissi-
mum denotante Dominium, nunc *Nostre Seigneur, No-
stre Sire, Dominus noster*, nunc *Monsieur de Liege, Le Sire
de Liege, Dominus Leodiensis*, Ad recognoscendos sin-
gulos nomina constituta sunt: & vnumquodque illud
censetur quod nomen illius designat. Dominus, & Sub-
diti correlatiua sunt, quorum vno posito alterum con-
sequenter ponitur. Et in pactis, conuentionibusque se-
rijs, eò magis seriò exaudiendæ & intelligendæ sunt
compellationes. Nullæ hîc circumlocutiones. Vrbs quæ
Dominum, quæ Dominum suum, quæ Dominum Ciui-
tatis apellat, non posset voce significatiore Dominium
& superioritatem attribuere seu recognoscere. Domi-
nium partis confessione probari nullus addubitauerit.
Cum iuxta Iurisconsultos, Confessio partis sit omnium
proba-

probationum fortissima, rem notoriam efficiat, & mille præualeat testibus. Et per vocem *Noster Dominus*, significatur verum incommutabile Dominium superioritatis in Episcopo, & in solidum, absque alterius communionem. Ne Ciuitatensis cauilletur, Magistratum posse esse ex parte Dominum. Neque quenquam Dominum suum facile quispiam appellauerit, quocum Dominij portionem prætenderet. Expetisne testimonium in nostris Romanis? Lege Plinij Iunioris ad Traianum, Præfecti ad Cæsarem literarum volumen, non alio nec excellentiore titulo consalutat, *Dominum* appellat. Cæsar Augustus, Dominus, nec ultra, & timidè adhuc, appellari se permittebat. Notum est in teatro ad recitationem huius dictionis *O Dominum Equum & bonum*, vniuersos versis in eum oculis consono applausu comprobasse. At aliter, monstrum non homo, Domitianus procuratorum suorum nomine formalem dictans epistolam exordiebatur, Dominus, & Deus noster sic fieri iubet. Cape & illud Vergilianum *Romanos rerum Dominos gentemque togatam*. Et Frontinianum de Roma, Regina & Domina orbis, quæ terrarum Dea gentiumque consistit, cui par nihil, & nihil secundum.

Equidem cætera Patriæ Oppida, quæ in iisdem Concordatis sigillatim & nominatim comprehenduntur, Episcopumque ibidem coniunctim & inseparata voce Dominum clamant, nunquam, quod existimem, controuerterunt, quin Episcopus sit verus & legitimus illorum Oppidorum Dominus. Quis ariolus, aut aruspex, ariolabitur nobis, quid causæ sit, quòd soli Leodienfes, eodem iure in ijs concordatis, eodemque Domini nomine

nomine vtentes, aduersus confessiones proprias quærire audeant, num Episcopus sit ipsorum Dominus? An aliquis præstigiator Mercurius solam hanc Ciuitatem dementauit, vt sicut Sofias herum suum Amphytrouem, cum quo in acie fuerat, & è naui ea hora exierat, de repente ignorare visus est, sic subditi suum Episcopum & Principem, quem per tot sæcula recognouerunt, ex improviso nosse dissimulent?

Non potest ipsis memoria excidere, cum manu ipsis non excidat Codex manuscriptus Concordatorum, quòd querulosus per Magistros, Iuratos, & Consilium Ciuitatis precibus Engelberto Episcopo porrectis contra Scabinorum abusus, qui principalem labefactabant licentiosioribus vocabulis iurisdictionem, sancitum sit in hanc verborum formam, sanctione sigillis Ciuitatis & reliquorum Oppidorum roborata. Vltimus statuimus, quod cum notum sit Iurisdictionem & Dominium Ciuitatis & totius Patriæ Leodiensis ad nos nostramque Ecclesiam, nequaquam verò ad Scabinos, vel ad alium quenquam pertinere, ne dicti Scabini sese vocent, aut scribant Dominos Leodienses, neque eam Iurisdictionem esse suam, sed ad nos & Ecclesiam nostram spectare. Nihil hac luce clarius, nihil hoc testimonio manifestius! Rigidi enimvero Censores illo æuo erant Consules, & Iurati Leodienses, qui tam acutum cernebant in mendis Scabinorum, quas sana interpretatio curare, vel sanè excusare poterat! Nam Scabini à Principe creati, & vices illius in iudicando gerentes non adeo amenti aut improbo erant ingenio, vt se ipsos dicerent Dominos, vel Iurisdictionem esse suam, sed ob vicariam

M.

quam

LEODIVM.

quam in iudicio præstabant operam, suam dependenter à Principe esse Iurisdictionem. Si huc vsque tam austeros & seueros nacti fuissent Censores, Catoniana eiusmodi Censura Manlianos Consulatus dare potuisset. *Sed non videmus Mantica quod in tergo est.*

Idem conceptis verbis dispositum est in Pacto anni 1386. 8. Octobris (quod Additamentum & Emendationem Legis nouæ vocant) vbi Adolphus Episcopus, assistentibus Capitulo maioris Ecclesiæ, Baronibus, Equitibus, Scutiferis, Magistris, Iuratis, Consilio Ciuitatis, & omnium Oppidorum Patriæ Leodiensis, inter multa salutaria, aduersus perniciosos excessus nimia quorundam facinosorum temeritate gliscentes, ordinauit in hunc modum. Cum recenti corruptela in præiudicium Iuris nostri territorialis, & Dominicalis præsumant quidam armati in agros excurrere, & bona subditorum nostrorum aut limitaneorum apprehendere & asportare, domosque illorum incendere & demoliri priuata auctoritate, citra recursum ad nos, auctoritatisue nostræ Episcopalis implorationem, etiamsi illorum simus Domini temporales & spirituales simul & per Dei gratiam, Prouincialiumque nostrorum auxilium vires nobis ad corrigendum omnes maleficos suppetant, talisque consuetudinis introductio euidenter tendat contra Iurisdictionem nostram & Dominium, & in detrimentum Legis municipalis in Prouincia nostra olim & ab antiquo probatæ & vsitatæ, qua cauetur Reos poenæ capitis & mortis non ideo fortunarum suarum & bonorum amissionis Reos esse debere, nec illis priuari, nisi sponte sua bonis cedant: hinc est quod Statuimus &
Ordi-

Ordinamus, non licere deinceps Ciuitati nostræ, Oppidis, aut illorum aliquibus eo modo procedere, nec facultatem sic procedendi habere, absque nostro permisso & assensu. Verum in casum quo aliquis illorum Ciuium grauetur aut opprimatur per quenquam potentio- rem Incolam in Prouincia nostra aut alibi, deponant apud nos querimoniam suam, vt nos tanquam supremi Domini prouideamus de remedio oportuno, quod lubentes præstabimus secundum qualitatem excessuum.

Quo loco Princeps Adolphus Supremum se Dominum dixit non ad exclusionem Imperatoris quem supremorum in terris Supremum Dominum suum recognoscebat, & à quo tanquam à primæuo fonte, ipsius defluebat Iurisdictio, sed quod Principatus Leodiensis sit dignitas Regalis, & Episcopus hoc ipso quòd est de Principatu per Cæsarem inuestitus Iura Regalia habeat & exerceat, dependenter tamen à Cæsare.

In pace nuncupata Sanctæ Walburgis (à porta eius nominis, vbi Henricus de Geldria Episcopus arcem ædificauerat à Ciuibus postea insidiosè interceptam) quæ in Oppido Hoyensi die vndecima Octobris 1236. fuit per Arbitros vtrimque electos composita, post multam per Arbitros Ciuibus ob admissum attentatum irrogatam, specialiter cautum est hoc tenore: Leodienses tenentur esse auxilio Episcopo, Capitulo & Ecclesiæ Sancti Lamberti: contra vnumquemque tueri, & defendere Episcopum & hæreditatem Sancti Lamberti, vlcisci & vindicare quicquid in contumeliam & ignominiam perpetraretur. Non permittitur Leodiensibus iurare, aut receptare nobilem indigenam, aut quenquam

alium hominem, qui Canonicis Sancti Lamberti, aut aliarum Ecclesiarum Canonicis in corpore aut bonis nocere minitaretur, vel amicos illorum offendere: sed tenentur præsto esse Episcopo & Capitulo ad ius ipsorum manutenendum. Species quædam subiectionis, & vassallatus hominum Ligiorum eâ obligationum formâ denotatur, dum mortalium nemo eximitur, in quem pro Episcopi & Ecclesiæ suæ defensione arma sumere teneatur. Neminem exceptum intelligo, præter Cæsarem scilicet, Sacrumque Romanum Imperium. Quia ea exceptio sui natura inest in cunctis subditorum immediatorum iuramentis.

Proferri & in medium potest foedus Clericale de anno 1286. inter solos Præpositum, Decanum, Archidiaconos & Capitula Maioris & Secundariarum Ecclesiarum ex vna, necnon Magistros, Scabinos, Iuratos, Consilium & vniuersam Communitatem Leodiensem ex parte altera, vbi statim in proëmio paciscentes exponunt (verba sunt) Quod de Consilio Perreuerendi in Christo Patris, Domini nostri, Domini Ioannis de Flandria Episcopi Leodiensis, & Nobilis Principis Ioannis Ducis Lotharingiæ & Brabantiaë concordauerimus & concordemus. Et inferius inter concordiaë articulos, Nos paciscentes, ita egimus & conuenimus cum permissione & autoritate nostri Domini & Reuerendissimi Patris Ioannis de Flandria, qui ad nostram supplicationem huic legi ad quingentos annos duraturæ assensum suum accomodauit.

CAPVT